

CEL: Projekt analizuje wpływ pandemii jako zjawiska społecznego na wiejskie społeczności lokalne, ze szczególnym uwzględnieniem prowadzonej w ich obrębie produkcji żywności i *foodways* (obiegów żywności i sposobów produkcji i konsumpcji jedzenia) (Camp 2003) na Podlasiu w Polsce, regionie o odrębnym tle społeczno-historycznym, w którym stosunkowo silnie rozdrobnione rolnictwo ma kluczowe znaczenie dla sposobu życia.

KONTEKST: 11 marca 2020 r. Światowa Organizacja Zdrowia ogłosiła pandemię COVID-19. W miarę jak wprowadzano lockdowny, przemysł spożywczy stawał się coraz bardziej uwikłany w kryzys. Punktem wyjścia tego projektu są wnioski wielokrotnie wysuwane w socjologii i antropologii rolnictwa, w których wieś i rolnictwo (w tym rolnictwo w Polsce) było omawiane w kategoriach kryzysu (Mendras 1976; Gorlach 1995; Giner i Sevilla-Guzman 1980). W połączeniu ze skutkami pandemii, następującym po niej kryzysem politycznym i społecznym (m.in. związanymi z inwazją Rosji na Ukrainę, kryzysem na granicy z Białorusią; problemami z handlem produktami spożywczymi z Ukrainą, czy obecne reformy politycznymi z Polsce) skłania to do stawiania pytań o doświadczenie życia w warunkach ciągłego i narastającego kryzysu w regionach wiejskich w Polsce. Pandemia znacząco zakłóciła łańcuchy dostaw żywności na całym świecie, a niniejszy projekt ma na celu zrozumienie tych zakłóceń na poziomie lokalnym poprzez badania etnograficzne.

ANALIZA I PYTANIA BADAWCZE: Badania oferują nowatorską perspektywę, czy polskie rolnictwo (na podstawie przypadku Podlasia) znajduje się w stanie permanentnego kryzysu? Czy jest to stan, z którego można wyjść, czy podlega on transformacjom? W jaki sposób jedno z ostatnich największych zjawisk społecznych i gospodarczych wpłynęło na ontologię kryzysu? Projekt ten ma na celu odkrycie i przeanalizowanie obszarów życia społecznego dotkniętych pandemią, w szczególności w odniesieniu do rolnictwa, produkcji żywności (bezpieczeństwo żywnościowe), relacji z naturą (wzajemność vs dominacja) oraz koncepcji domu (patrz *homo oeconomicus*, *oikos*, Gudeman 2006). Analiza dotyczyć ma również dynamiki (i możliwej jej redefinicji) relacji, która została podważona przez pandemię: tj. między społecznościami rolniczymi a naturą.

W szczególności projekt ten ma na celu zbadanie: Jakie wyzwania stanęły przed lokalnymi rolnikami i mieszkańcami wsi na Podlasiu podczas i po pandemii COVID-19? Jak poradzili sobie z tymi wyzwaniami i jakie strategie okazały się najbardziej skuteczne w utrzymaniu odporności (*resilience*) i zaspokojeniu zmieniających się potrzeb żywnościowych konsumentów? Jaki jest postrzegany wpływ społeczny pandemii i polityki post-pandemicznej na region i społeczności wiejskie? Czy wpływ ten jest oceniany wyłącznie negatywnie przez społeczności lokalne (jako trudności, trauma, kryzys), czy też może były pozytywne skutki uboczne tych wydarzeń? W jaki sposób kryzysy te wpłynęły na rzeczywistość społeczną w skali mikro i makro, w tym na logistykę, mobilność ludzi i produktów, sieci i relacje społeczne, krajobraz/przyrodę oraz poczucie osadzenia/przynależności? W jaki sposób zostały przekształcone podlaskie *foodways* rozumiane jako szeroki system społeczny, kulturowy i logistyczny, w którym żywność łączy ludzi, krajobrazy, i inne podmioty?

Badania te przyczynią się do głębszego zrozumienia szerszych konsekwencji globalnych kryzysów dla lokalnych systemów rolniczych i zapewnią wgląd w zrównoważone praktyki i strategie odporności (*resilience*) na przyszłe wyzwania. Dostarczą również szczegółowego opisu etnograficznego regionu Podlasia, podkreślając wzajemne oddziaływanie w ramach sieci podmiotów ludzkich i nie-ludzkimi sieciami w praktykach rolniczych. Jednym z głównych celów jest opracowanie nowych metodologii / podejść teoretycznych do badania ciągłego / długotrwałego kryzysu.

METODOLOGIA: Badania etnograficzne prowadzone będą na Podlasiu, gdzie kryzys jest wyraźnie widoczny i rozgrywa się wiele z post-pandemicznych realiów. Aby umożliwić analizę porównawczą, wybrane zostaną dwie części regionu o zróżnicowanych krajobrazach społecznych i politycznych (powiat sokólski i hajnowski).